

Padomes ieteikums par labo praksi statistikā

2015. gada 23. novembris C(2015)128 - C(2015)128/CORR1

PADOME,

ŅEMOT VĒRĀ 1960. gada 14. decembra Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas konvencijas 5. panta b) punktu;

ŅEMOT VĒRĀ to, ka analītiskā darba un ziņošanas sistēmas vajadzībām veidotās ESAO statistikas kvalitāte ir lielā mērā atkarīga no valstu sagatavotās oficiālās statistikas kvalitātes;

ŅEMOT VĒRĀ attiecīgās starptautiskās vadlīnijas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Oficiālās statistikas pamatprincipus un Eiropas Statistikas prakses kodeksu;

UZSKATOT, ka kvalitatīva statistika ir neaizstājama, lai nodrošinātu labu analīzi, pārredzamību, atbildību un – galarezultātā – pamatotu lēmumu pieņemšanu un demokrātisko valstu darbību;

ATZĪMĒJOT, ka starptautiskās vadlīnijas un prakses kodeksus, kas tagad attiecas uz visu ESAO, var lietderīgi papildināt ar ieteikumiem, kuri ir pietiekami specifiski un kuros ir uzsvērti aspekti, kas atbilst attīstītām statistikas sistēmām;

ATZĪSTOT, ka konkrēts un uz praksi vērsts ieteikumu kopums būtu ļoti noderīgs dalībvalstīm un ārpus ESAO esošajām valstīm, kas vēlas izvērtēt savas statistikas sistēmas un formulēt politiku statistikas jomā,

saskaņā ar Statistikas un statistikas politikas komitejas (SSPK) priekšlikumu

I **PIEKRĪT**, ka šajā ieteikumā tiek izmantotas turpmākās definīcijas.

- *Administratīvo datu avots* ir organizatoriskā struktūrvienība, kas ir atbildīga par kāda tiesību akta (vai tiesību aktu kopuma) ieviešanu, kā vajadzībām attiecīgo vienību reģistru un transakcijas uzskata par statistikas datu avotu.

- *Valsts statistikas sistēmas koordinācija* ir procedūras, kas ļauj nodrošināt efektīvu koordināciju starp statistikas iestādēm, lai nodrošinātu statistikas sistēmas saskaņotību un efektivitāti.

- *Valsts statistikas iestādes* ir vadošās statistikas iestādes valsts statistiskās sistēmā, kas ir atbildīgas par statistikas politikas plānošanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

- *Valsts statistikas iestāde* (VSB) ir vadošā statistikas iestāde valsts statistiskās sistēmā.

- **Valsts statistikas sistēma** (VSS) ir valstī esošo statistikas iestāžu un struktūrvienību kopums, kas kopā vāc, apstrādā un izplata oficiālo statistiku valsts valdības vārdā.

- **Oficiālā statistika** ir statistika, kuru izplata valsts statistikas sistēma.

- **Statistikas datu un metadatu apmaiņa** (SDMX) ir iniciatīva statistiskās informācijas apmaiņas standartu veicināšanai, ko atbalsta Starptautisko norēķinu banka (BIS), Eiropas Centrālā banka (ECB), Eiropas Savienības Statistikas birojs (Eurostat), Starptautiskais Valūtas fonds (SVF), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO), Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) un Pasaules Banka.

- **Statistikas dati** ir apsekojuma vai administratīvā datu avota dati, ko izmanto, lai sagatavotu statistiku un/vai datus, kas satur attiecīgo statistiku.

- **Statistikas sagatavotājs** ir oficiālās statistikas sagatavotājs.

II IESAKA dalībvalstīm un ārpus ESAO esošajām valstīm, kas ievēro šo ieteikumu, (turpmāk “Piekritējiem”):

1. Ieviest skaidru **juridisku un institucionālu** ietvaru oficiālās statistikas vajadzībām, kas jo īpaši sniegtu:

i) detalizētu informāciju par VSS organizatorisko sistēmu, VSB juridisko statusu un lomu, kā arī citu VSS iestāžu juridisko statusu, funkcijām, sasaisti, tiesībām un pienākumiem;

ii) skaidras pilnvaras VSS iestādēm vākt datus statistikas vajadzībām.

2. Nodrošināt valstu statistikas iestāžu profesionālo neatkarību. Šim nolūkam Piekritējiem jānodrošina, lai valsts statistikas iestādes:

i) ir profesionāli neatkarīgas no citām politiskām, reglamentējošām vai pārvaldes institūcijām un struktūrām, kā arī no privātā sektora pārstāvjiem, ņemot vērā to, ka oficiālās statistikas sagatavotāju profesionālā neatkarība ir būtiska objektīvas statistikas sagatavošanai un izplatīšanai;

ii) īstenojot savu profesionālo neatkarību, būtu pilnvarotas ekskluzīvi lemt par statistikas metodēm un izplatīšanu;

iii) iekļaujot skaidri formulētus noteikumus tiesību aktos par statistiku, ir aizsargātas no politiskas un cita veida iejaukšanās oficiālās statistikas izstrādē, veidošanā un izplatīšanā.

3. Nodrošināt adekvātus cilvēku, finanšu un tehniskos resursus, kas būtu pieejami valsts statistikas iestādēm oficiālās statistikas sagatavošanai un izplatīšanai. Šim nolūkam Piekritējiem jānodrošina, ka resursi ir:

i) pietiekami, lai ļautu valstu statistikas iestādēm izpildīt savas saistības attiecībā uz kvalitāti un nodrošināt atbilstību profesionālajiem standartiem, tādējādi pildot savu uzdevumu valsts un starptautiskām vajadzībām sniegt ticamus, atbilstīgus, pieejamus datus;

ii) atbilstoši, lai sagatavotu pamatdatu minimumu, kas jānosaka valsts vai starptautiskajā mērogā, ekonomikas, sabiedrības un vides monitoringa vajadzībām.

4. Aizsargāt datu sniedzēju (tostarp indivīdu, mājsaimniecību, uzņēmumu, valsts institūciju un visu valdības līmeņu) **privātumu** un likumā garantēt sniegtās individuālās informācijas konfidencialitāti un tās izmantošanu tikai statistiskiem mērķiem.

5. Nodrošināt tiesības piekļūt administratīvajiem avotiem oficiālās statistikas sagatavošanai. Šim nolūkam Piekritējiem jānodrošina, lai:

i) valstu statistikas iestādēm ir tiesības piekļūt administratīvajiem datiem oficiālās statistikas sagatavošanai un tos izmantot, lai nodrošinātu oficiālās statistikas kvalitāti, paaugstinot oficiālās statistikas analītisko vērtību, samazinot slodzi apsekojumu respondentiem un statistikas programmu izmaksas;

ii) valstu statistikas iestādes sadarbojas ar administratīvo datu avotu īpašniekiem jautājumos par administratīvo datu ierakstu kvalitāti un ir pilnvarotas piedalīties administratīvo datu avotu ierakstu sākotnējā izstrādē, turpmākajā pilnveidošanā un lēmuma pieņemšanā par to izmantošanas pārtraukšanu, nodrošinot, ka administratīvo datu avotu ieraksti der oficiālās statistikas nodrošināšanas mērķiem.

6. Nodrošināt oficiālās statistikas neitralitāti, objektivitāti un pārskatāmību, valstu statistikas iestādēm veidojot, sagatavojot un izplatot statistiku tā, lai tiktu ievērota zinātniskā neatkarība, kas īstenota objektīvā, profesionālā un pārskatāmā veidā ar **vienlīdzīgu attieksmi pret visiem lietotājiem**. Vienlīdzīga attieksme jo īpaši nozīmē, ka visiem lietotājiem ir vienlīdzīga piekļuve datiem.

7. Izmantot pamatotu metodoloģiju un apņemties ievērot profesionālos standartus, ko izmanto oficiālās statistikas sagatavošanā. Šim nolūkam Piekritējiem:

i) jāpiemēro atbilstošas statistikas procedūras un metodes, tostarp noteikta revīzijas politika;

ii) jācenšas ievērot starptautiskās normas un standartus, piemēram, Apvienoto Nāciju Statistikas komisijas vai ESAO izstrādātās metodoloģiskās rokasgrāmatas un starptautiskās klasifikācijas ESAO savāktajā statistikā.

8. Apņemties nodrošināt statistikas rezultātu un procesu kvalitāti, jo īpaši galvenos kvalitātes aspektos, kas noteikti valsts un starptautiskajos kvalitātes novērtēšanas ietvaros, piemēram, ESAO Statistikas darbību kvalitātes ietvarā un vadlīnijās (*Quality Framework and Guidelines for OECD Statistical Activities*): savlaicīgumu un punktualitāti (statistiku izplata savlaicīgi un punktuāli); atbilstību (statistika atbilst lietotāju vajadzībām); precizitāti (statistika precīzi un uzticami atspoguļo situāciju); uzticamību (statistikas produkti vieš lietotājos uzticību); saskaņotību un salīdzināmību (statistika ir iekšēji saskanīga laikā un telpā un dod iespēju kombinēt un kopīgi izmantot attiecīgus datus no dažādiem avotiem) un interpretējamību un pieejamību (skatīt 9. ieteikumu).

Nodrošināt lietotājiem draudzīgu **piekļuvi datiem un izplatīšanu**, tā, lai statistika ir atspoguļota skaidri un saprotami, izplatīta piemērotā un ērtā, tostarp mašīnlasāmā atvērto datu veidā viegli atrodamā, pieejama un sasniedzama kopā ar attiecīgajiem metadatiem un norādījumiem atbilstoši vienlīdzības principam. Tas nozīmē arī apņemšanos svarīgākajos gadījumos reaģēt uz nepareizu datu interpretāciju, ko pieļāvuši datu lietotāji.

9. Noteikt pienākumus attiecībā uz **statistikas darbību koordinēšanu** valsts statistikas sistēmā. Šim nolūkam Piekritējiem jānodrošina, lai:

i) izmantojot standarta jēdzienus un klasifikācijas, tiek veikta statistisko darbību koordinēšana starp statistikas sagatavotājiem, un darbs netiek veikts divkārši;

ii) pienākumi šādas koordinācijas funkcijas veikšanai ir skaidri noteikti un nostiprināti tiesību aktos par statistiku.

10. Apņemties **sadarboties starptautiskā mērogā**. Šim nolūkam Piekritējiem:

i) jāmudina statistikas sagatavotājus sasniegt kopējus mērķus statistikas jomā kopā ar statistikas sagatavotājiem citās valstīs un starptautiskajām organizācijām, tiecoties izveidot starptautiski salīdzināmu statistiku, izstrādājot starptautiskos standartus un apmainoties ar informāciju par labu praksi;

ii) jānodrošina vajadzīgie dati ESAO ziņošanas sistēmai un analītiskajam darbam, kas atbilstu ESAO atzītajiem starptautiskajiem statistiskajiem standartiem, vēlams izmantojot statistikas datu un metadatu apmaiņas metodi/standartu, jo īpaši statistikas jomās ar starptautiski apstiprinātām datu struktūras definīcijām (DSD).

11. Veicināt **inovatīvu metožu, kā arī jaunu un alternatīvu datu avotu** kā ienākošo datu **izpēti oficiālās statistikas vajadzībām**, un jo īpaši veicināt, lai statistikas iestādes aktīvi pētītu iespējas izmantot jaunus datu avotus (tostarp lielas, privātajam sektoram piederošas datu kopas) vai kombinēt esošos datus ar jauniem datu avotiem, tos izmantojot kā ienākošos datus oficiālās statistikas vajadzībām. Tajā pašā laikā šīs iespējas jāizsver, ņemot vērā ierobežojumus, izmantojot modernās informācijas tehnoloģijas, un vajadzību uzturēt oficiālās statistikas kvalitāti.

III AICINA Piekritējus un ģenerāļsekretāru izplatīt šo ieteikumu.

IV AICINA Piekritējus izplatīt šo ieteikumu visos valdības līmeņos;

V AICINA ārpus ESAO esošās valstis, kas nepiemēro Ieteikumu, ņemt to vērā un ievērot;

VI DOD RĪKOJUMU Statistikas un statistikas politikas komitejai pārraudzīt šī ieteikuma ieviešanu un ziņot par to Padomei ne vēlāk kā trīs gadus pēc tā pieņemšanas un pēc tam – ar regulāriem starplaikiem.

Attiecīgā iestāde – Statistikas un statistikas politikas komiteja.

Lūdzam ņemt vērā, ka šī ir izdrukas versija. Šī juridiskā dokumenta vienīgā oficiālā un atjauninātā versija ir pieejama tiešsaistē vietnē <http://acts.oecd.org>.